

Preambule

občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, v čase obnovy samostatného českého státu, věrni všem dobrým tradicím dávné státnosti země Koruny české i státnosti československé, odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti, jako součást rodiny evropských a světových demokracií, odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství, odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu, prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto Ústavu České republiky

první: Základní ustanovení

Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.

Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní. Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo (referendum).

Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod.

Základní

Politický

stran

prosazování

Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním.

Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.

Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.

Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků.

Ústava může být doplňována či měněna pouze ústavními zákony. Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná. Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu.

Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

Území České republiky tvoří nedílný celek, jehož státní hranice mohou být měněny jen ústavním zákonem.

Nabývání a pozbývání státního občanství České republiky stanoví zákon. Nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství.

Hlavním městem České republiky je Praha.

Státními symboly České republiky jsou velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť a státní hymna.

Hlava druhá: Moc zákonodárná

Zákonodárná moc náleží Parlamentu České republiky, jež se skládá ze dvou komor,

Poslanecké sněmovny a Senátu. Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, volených poměrným způsobem na 4 roky. Senát má 81 senátorů, volených většinovým způsobem na 6 let. Každé 2 roky se mění třetina senátorů.

Ústava upravuje legislativu (přijímání a vydávání zákonů) a ratifikaci mezinárodních smluv. V době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, náleží Senátu přijímat na návrh vlády zákonná opatření. Parlament také volí prezidenta republiky.

Další oblasti, kterých se Ústava dotýká:

za jakých podmínek poslanec nebo senátor ztrácí svůj mandát a s kterými funkcemi je jejich funkce inkompatibilní.

imunita poslanců a senátorů

některé věci týkající se obrany státu a ozbrojených sil,

legislativní proces

Hlava třetí: Moc výkonná

Prezident republiky

Prezident republiky je hlavou státu. Je volen Parlamentem na společné schůzi obou komor na dobu 5 let v tříkolové veřejné nebo tajné volbě. Musí být starší 40 let, navržen skupinou 10 poslanců nebo senátorů. Nikdo nesmí být zvolen více jak dvakrát za sebou. Ústava stanoví rozsah kompetencí prezidenta a určuje, které může provádět sám a ke kterým je nutná kontrasignace. Funkce prezidenta je inkompatibilní s ostatními ústavními funkcemi. Je chráněn imunitou. Může být stíhán jen za velezradu → ztráta úřadu.

Vláda

Vláda je vrcholným orgánem moci výkonné. Skládá se z předsedy, místopředsedů a ministrů. Předsedu vlády jmenuje prezident. Ostatní členy jmenuje na návrh předsedy prezident. Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně. V rámci vládní výkonné moci je zakotveno i státní zastupitelství pro zastupování veřejné žaloby.

Hlava čtvrtá: Moc soudní

Moc soudní vykonávají nezávislé a nestranné soudy. Soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní soudy, krajské soudy a okresní soudy.

Ústavní soud

Ústavní soud má 15 soudců, jmenovaných prezidentem se souhlasem Senátu na 10 let. Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.

Ústavní soud rozhoduje podle Ústavy:

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem - např. nařízení vlády, vyhlášky ministerstev
- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,
- g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2,
- h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66,
- i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,
- j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,

k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu,

l) o opravném prostředku proti rozhodnutí prezidenta republiky, že referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii nevyhlásí - mrtvé ustanovení, nenastane v budoucnu žádný případ, kdy by se dalo použít

m) o tom, zda postup při provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii je v souladu s ústavním zákonem o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a se zákonem vydaným k jeho provedení - mrtvé ustanovení, nenastane v budoucnu žádný případ, kdy by se dalo použít

Rozhodnutí Ústavního soudu je vykonatelné, jakmile bylo vyhlášeno způsobem stanoveným zákonem, pokud Ústavní soud o jeho vykonatelnosti nerozhodl jinak.

Hlava pátá: Nejvyšší kontrolní úřad

Kontroluje hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu. Kolegium NKÚ se skládá z prezidenta, viceprezidenta a 15 členů.

Hlava šestá: Česká národní banka

Hlavní úkol je dbát o cenovou stabilitu. Má tři funkce: emisní, regulační a kontrolní. Emisní funkci rozumíme, že ČNB vydává do oběhu peníze.

Hlava sedmá: Územní samospráva

Územní samosprávné celky jsou územní oblasti, které si spravují sami občané v určité nezávislosti na okolí. Základním územním samosprávným celkem je obec. Každá obec je součástí vyššího územního samosprávného celku - kraje. Samosprávná území jsou spravována zastupitelstvem, jehož funkční období je čtyřleté.

Hlava osmá: Přechodná a závěrečná ustanovení

Ústava České republiky vymezuje v článku 112 ústavní řád (pořádek), jež tvoří ústavní zákony:

Ústava České republiky

Listina základních práv a svobod,

ústavní zákony o úpravách státních hranic,

ústavní zákon č. 4/1993 Sb. o opatřeních souvisejících se zánikem ČSFR,

ústavní zákon č. 29/1993 Sb. o dalších opatřeních souvisejících se zánikem ČSFR,

ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti ČR,

ústavní zákon č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků.

ústavní zákon č. 515/2002 Sb. o referendu o přistoupení k Evropské unii

Ústavou České republiky je zrušena Ústava Československé socialistické republiky a Ústavní zákon o československé federaci a všechny ústavní zákony je měnící a doplňující.

Zákony, jež nejsou součástí ústavního pořádku, mají dále sílu zákona.